

Риёзус солиҳийн шархи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 1526-ҳадис

1526 - وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ: أَنَّ سَعِيدَ بْنَ رَيْدٍ بْنَ عَمْرٍو بْنِ ثَقَفِيلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَاصَمَتُهُ أَرْوَى بِنْتُ أَوْسٍ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ، وَادَّعَتْ أَنَّهُ أَخْذَ شَيْئًا مِنْ أَرْضِهَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا كُنْتُ أَخْذُ مِنْ أَرْضِهَا شَيْئًا بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! قَالَ: مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ أَخْذَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْلَمًا طُوقَهُ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ» فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: لَا أَسْأَلُكَ بَيْنَهُ بَعْدَ هَذَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ كَاذِبَةً فَأَعْغِمْ بَصَرَهَا، وَاقْتُلْهَا فِي أَرْضِهَا. قَالَ: فَمَا مَاتَتْ حَتَّى ذَهَبَ بَصَرُهَا، وَبَيْنَمَا هِيَ تَمْشِي فِي أَرْضِهَا إِذْ وَقَعَتْ فِي حُفْرَةٍ فَمَاتَتْ. مُتَفَقُّ عَلَيْهِ [خ 3198، م 1610/139].

وَفِي رِوَايَةِ لِمُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ رَيْدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَمَّانَهُ، وَأَنَّهُ رَآهَا عَمْيَاءَ تَلْتَمِسُ الْجُذُرَ تَقُولُ: أَصَابَتِنِي دَعْوَةُ سَعِيدٍ، وَأَنَّهَا مَرَّتْ عَلَى بَثْرٍ فِي الدَّارِ الَّتِي خَاصَمَتُهُ فِيهَا، فَوَقَعَتْ فِيهَا، كَانَتْ قَبْرُهَا

. [م 1610/138]

1526. Урва ибн Зубайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Сайд ибн Зайд розияллоҳу анҳу билан Арво бинти Авс хусуматлашиб, Марвон ибн Ҳакам ҳузурига келишди. У аёл еридан бир парчасини Сайд ибн Зайд олганини даъво қилди. Сайд: «Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан бунинг ёмонлиги ҳақида эшиганимдан кейин ҳам еридан бир парча олармидим?» деганида, «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан нима эшигансан?» деди Марвон. Шунда Сайд: «Расулуллоҳ соллаллоҳу

алайҳи васаллам: «Кимки зулм билан ердан бир қаричига эга бўлиб олса, етти (қават) ерга ўралади», деганларини эшитганман», деди. Буни эшитган Марвон: «Бундан кейин сендан далил-исбот сўрамайман», деди. Сайд эса: «Аллоҳим, агар бу аёл ёлғончи бўлса, кўзини кўр қилиб, ўз ерида ўлдиргин», деди. Айтишларича, бу аёлнинг кўзи ўлишидан олдин кўр бўлиб, ўз ерида кета туриб, бир чуқурга тушиб вафот этди.

Муттафакун алайх.

Имом Муслим Мұхаммад ибн Зайд ибн Абдуллоҳ ибн Умардан шу маънода ривоят қилдилар. Унда: «Ўша аёлни кўзи кўр ҳолда кўрдилар, у деворларни ушлаб пайпаслаб юрарди. У: Менга Саъиднинг дуоси теккан”, дер эди. У хусуматлашга ўша ҳовлисидаги қудуқ ёнидан ўта туриб, унга қулади. Ўша қудуқ унга қабр бўлди», дейилган.

Шарҳ: Сайд ибн Зайд (р.а.) олдинги ҳадисда айтилган Саъд ибн Абу Ваққос каби ашъараи мубашшарадан, яъни ҳаётлик пайтида жаннат башорат қилинган ўн бахтиёр саҳобадан бири эди. Илк муҳожирлардан бўлган Сайд бадр ғазотидан бошқа бутун ғазотларга қатнашган. Бадрда бўлмаса ҳам Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унга ҳисса ажратганлар. Ундан қирқ саккиз ҳадис ривоят қилинган.

Ҳадисдаги «бир қарич ер» сўзи оз миқдорга далолат қиласи. Бўлмаса бир қарич учун шунча жазо, ундеқ кўп ерларнинг тортиб олинса жазоларнинг янада каттароқ бўлишига далолат қилиб қолар эди.

Мамлакатлараро чегара талашларида қон тўкишгача борадиган муаммоларни ҳал қилишда бу ҳадис асқотади.

Шу ва олдинги ҳадисда ҳар икки саҳобанинг ҳам дуоибадлари қабул бўлганлигини кўрмоқдамиз. Уларнинг дуолари ҳам дуоибадлари ҳам қабул бўлган. Ҳар ҳолда муаллиф имом Нававий Аллоҳ дўстларига бўлган душманликнинг оқибати яхши бўлмаслигига ишора қилмоқчи бўлганлар.

Манба: hadis.islom.uz

